

fornication. The scientific article deals with illumination of some aspects of the investigation of criminal offenses on the facts creating or running brothels and procuring for fornication. The authors have concentrated the attention on the meaning of special knowledges in a process of investigation.

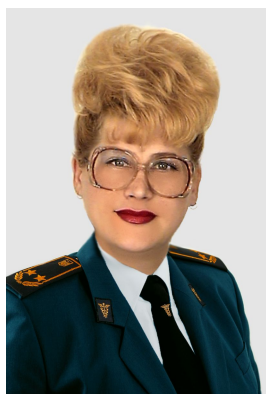
The use of different kinds of knowledge and skills by the police is in the process of investigation of any criminal offenses. And of course, that one person will be a total of spectrum necessary for the effective investigation of penal acts. In this regard, during the criminal proceedings need to involve people who have expertise in various fields. Is no exception and investigation of crimes related to the establishment or maintenance of brothels and procuring.

In forensic expertise defined as the scientific, technical and other, including forensic knowledge gained by generalizations and skills used together with the scientific and technical means to search, detect, seize and study traces of the crime in order to obtain evidence-based and orienting information necessary to establish the truth of the case - that is acquired in the process in some areas of practice

The most common form of the special knowledge – the appointment of forensic examination. Forensic examination – a scientific method for studying complex material system specialist expert sources to obtain evidence-based information. This concept reveals the essence of methodological expertise as a specialist on the application of scientific and technological knowledge, but does not reflect the role of the investigator, which provides organizational and tactical activities.

Keywords: *creating or running brothels, tactical supply, special knowledges, investigating acts.*

Надійшла до редакції 05.11.2015

Єфімова І. В.
провідний фахівець
(Університет митної справи та фінансів)

УДК 342.951:343.359.3

КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ЗАСОБИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ПРАЦІВНИКІВ МИТНОЇ СПРАВИ УКРАЇНИ

Розглянуто окремі кримінальні процесуальні засоби забезпечення безпеки працівників митної справи України. Наголошено, що у разі встановлення даних, які свідчать про реальну загрозу життю працівників митної справи, вживаються заходи щодо особистої охорони та їх близьких родичів, житла і майна. Також можуть застосовуватися оперативно-технічні засоби відповідно до Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність". Порядок реалізації заходів безпеки і питання поновлення прав осіб, взятих під захист, регулюються спеціальними нормативними актами.

Ключові слова: *працівники митної справи, забезпечення безпеки, заходи щодо особистої охорони, спеціальні заходи забезпечення безпеки.*

Постановка проблеми. Формування нового соціально-економічного устрою нашої держави, становлення та трансформація державних інституцій супроводжуються значною кількістю проблем. Об'єктивна складність та

суб'єктивні прорахунки під час проведення масштабних реформ детермінували інтенсифікацію кримінальних процесів та перетворення злочинної діяльності у соціальну практику, яка набуває нової системної якості за рахунок активного встановлення корумпованих зв'язків та проникнення у владні структури.

Кардинально змінився й правовий статус працівників митної справи. Змінюються правові умови адміністративно-правових та кримінально-процесуальних засобів протидії злочинності, зокрема з прийняттям КПК України нормативне закріплення отримав змагальний процес, значно розширилися права захисту, а судова стадія стала вирішальною у кримінальному провадженні, оскільки на ній зосереджено зусилля сторін щодо з'ясування обставин справи. Розширення прав захисту, створення з боку кримінальних угруповань розгалуженої системи корумпованих зв'язків та здійснення тиску на правоохоронні органи значно ускладнює винесення об'єктивних та обґрунтованих вироків. Значно активізувалася діяльність щодо провокацій, спроб незаконного тиску на працівників митної справи, в порушення митного законодавства щодо переміщення товарів через митний кордон, із завданням Україні значних матеріальних збитків, ненаповнення бюджету. Наведе зумовлює об'єктивну потребу розробки теоретичних та підготовку практичних заходів адміністративно-правового та оперативно-розшукового забезпечення безпеки працівників митної справи України.

На жаль, змушені констатувати, що на даний час не існує в оперативних підрозділах практики оперативно-розшукового забезпечення безпеки працівників митної справи України щодо недопущення тяжких та особливо тяжких злочинів стосовно зазначених працівників і зважаючи на те, що такий досвід не узагальнюється та не поширюється, що обумовлює актуальність проведення досліджень.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Правові засади кримінальних процесуальних засобів забезпечення безпеки суддів, працівників суду, працівників правоохоронних органів України, а також сферу митної справи розглядали в наукових працях: К. В. Антонов, О. М. Бандурка, Р. С. Белкін, В. Д. Берназ, Е. О. Дідоренко, О. Ф. Долженков, І. П. Козаченко, В. С. Кузьмічов, С. С. Овчинський, А. С. Овчинський, В. Л. Ортинський, Ю. Ю. Орлов, М. А. Погорецький, М. М. Перепелиця, В. Д. Пчолкін, В. О. Сілюков, М. В. Салтевський, О. П. Снігер'єв, В. В. Шендрік, І. Р. Шинкаренко та ін.

Окремі напрями оперативно-розшукового забезпечення безпеки працівників митної сфери України досліджувалися М. В. Буряк, Ж. М. Бигу, О. О. Гриньківим, С. О. Долженковим, І. М. Дерев'янком, О. В. Кириченком, О. О. Кисельовим, М. В. Куркіним, Ю. М. Крамаренком, Т. І. Панасюком, С. М. Пашковим, М. М. Павликом, В. М. Рудіком, С. М. Рябим, О. В. Темніковим, В. М. Тертишником, Д. М. Цеханом, К. О. Чаплинським та ін.

Визнаючи значимість здобутків означених науковців, необхідно наголосити на тому, що сутність, завдання та кримінальні процесуальні засоби забезпечення безпеки працівників митної сфери України; змістовно-структурна характеристика оперативно-розшукового забезпечення безпеки працівників митної сфери; правового регулювання оперативно-розшукового забезпечення безпеки

працівників митної сфери; оптимізації взаємодії між працівниками оперативних підрозділів та режимними підрозділами митних органів України; вдосконалення діяльності оперативних підрозділів щодо оперативно-розшукового забезпечення безпеки працівників митної сфери; тактичних особливостей захисту учасників митної справи; особливостей оперативно-розшукового забезпечення безпеки працівників митної справи України розглядалися фрагментарно. Це і зумовлює актуальність теми дослідження на сучасному етапі діяльності оперативних підрозділів щодо кримінального процесуального та оперативно-розшукового забезпечення безпеки працівників митної сфери України у контексті глобального реформування законодавства України.

Мета даної статті – проаналізувати окремі кримінальні процесуальні засоби забезпечення безпеки працівників митної справи України.

Виклад основного матеріалу. Працівник митної справи України є представником державного органу. Посадові особи митної справи перебувають під захистом закону. Законом гарантується захист життя, здоров'я, честі й гідності, майна цих посадових осіб і членів їх сімей від злочинних посягань, інших протиправних дій. Вплив у будь-якій формі, без ознак злочину, на посадових осіб митної справи з метою перешкоджання виконанню ними службових обов'язків або прийняття неправомірних рішень тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірах, передбачених чинним законодавством. Непокора законному розпорядженню або вимозі працівника митного органу України, образа, погроза нанесення тілесних ушкоджень, побоїв або інших насильницьких дій щодо працівника митної справи тягне за собою накладення штрафу на громадян у визначеному законодавством розмірі або у разі, якщо за обставинами справи, з урахуванням особи порушника, застосування цих заходів буде визнано недостатнім, – адміністративний арешт на строк до 15 діб. У разі необхідності можуть вживатися спеціальні заходи забезпечення безпеки посадових осіб митної справи. Підставами для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки посадової особи митної справи може бути інформація про реальну загрозу життю, здоров'ю або майну цієї особи. Вплив у будь-якій формі, без ознак злочину, на посадових осіб митних органів з метою перешкоджання виконанню ними службових обов'язків або прийняття неправомірних рішень тягне за собою накладення штрафу на громадян у розмірах, передбачених чинним законодавством [1]. Працівники митних органів України є представниками державного органу, тому правове становище їх регулюється статтями III та VII розділів Закону України «Про державну службу» від 16.12.1993 р. Більш конкретно це відображено у статтях 156–163 Митного кодексу України. Законом гарантується захист життя, здоров'я, гідності, майна працівників митних органів та членів їхніх сімей від злочинних замахів та інших протиправних дій. Оскільки законні вимоги працівників митних органів України є і обов'язковими для виконання, то непокоря законному розпорядженню або вимозі працівника митного органу України при виконанні ним службових обов'язків тягне за собою накладення на винних адміністративного штрафу. Образа працівника митного органу України при виконанні ним службових обов'язків, якщо це не тягне за собою кримінальної відповідальності, карається накладенням адміністративного штра-

фу. Погроза здійснення насильницьких дій щодо працівника митної справи може бути кваліфікована як замах на кримінальний злочин та підлягає кримінальному покаранню.

На сьогодні в митних органах створено службу власної безпеки, одним із напрямків діяльності якої є здійснення правового захисту працівників митних органів. Крім правового захисту, важливе значення має вирішення питань з матеріального та соціального забезпечення працівників митних органів [2].

Для забезпечення безпеки працівників митної справи, як і для працівників суду й інших правоохоронних органів, та їх близьких родичів, недоторканності житла, а також збереження їх майна з урахуванням конкретних обставин можуть бути застосовані відповідно до законодавства такі заходи:

- особиста охорона, охорона житла і майна;
- видача зброї, засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку;
- встановлення телефону за місцем проживання;
- використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів, візуальне спостереження;
- тимчасове розміщення у місцях, що забезпечують безпеку;
- забезпечення конфіденційності даних про об'єкти захисту;
- переведення на іншу роботу, направлення на навчання, заміна документів, зміна зовнішності, переселення в інше місце проживання.

Підставами і приводами для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки є такі:

1) підставою для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки осіб є дані, що свідчать про наявність реальної загрози їх життю, здоров'ю або майну;

2) приводом для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки працівника суду або правоохоронного органу та його близьких родичів може бути:

- заява працівника або його близького родича;
- звернення керівника відповідного державного органу;
- отримання оперативної та іншої інформації про наявність загрози життю, здоров'ю, житлу і майну осіб, які підлягають захисту [3].

Що стосується завдань цієї діяльності, то пріоритетного значення набувають такі [4]:

1. Створення на максимально можливому рівні безпечних умов виконання службових обов'язків працівниками митної справи та нешкідливих умов життєдіяльності.

2. Формування у працівників митної справи комплексу відповідних професійно-психологічних установок, навчання стратегії, тактиці та методам забезпечення особистої безпеки.

3. Створення дійової системи професійного захисту особового складу. Ця діяльність має комплексний характер і передбачає вирішення у своїй єдності багатьох економічних, правових, соціальних, психологічних та інших питань, які пов'язані з професійною діяльністю працівників правоохоронних органів.

Діяльність із забезпечення особистої безпеки працівників митної справи безпосередньо пов'язана з усіма елементами управління персоналом: відбір та прийом кадрів, оцінка їх діяльності, винагородження, навчання тощо.

Досліджуючи думки вчених, можна зробити висновок, що сутність управління безпекою персоналу митної справи можна визначити як здійснення системи заходів, спрямованих на зниження рівня професійного ризику до реально можливого мінімуму. Ця діяльність виходить за межі суто відділів по роботі з персоналом і стосується усіх управлінських структур. Обов'язковою умовою ефективності цієї діяльності є урахування низки факторів, які у своїй сукупності визначають особисту безпеку працівників правоохоронних органів: специфіку умов, змісту та форм професійної діяльності; ступінь професійної захищеності працівника, в тому числі наявність спеціальних заходів матеріально-технічного, управлінського характеру, цілеспрямованої роботи з особовим складом у цьому напрямку; ступінь загальної підготовленості працівника та наявність у нього спеціальних знань та умінь щодо забезпечення особистої безпеки під час вирішення професійних завдань або у ситуаціях, які пов'язані з професійною діяльністю. Реалізація цього напрямку на практиці дає можливість реально покращити виконання працівниками своїх професійних завдань, змінити їх ставлення до професійних обов'язків, скоротити час втрат внаслідок професійних нещасних випадків, уникнути витрат, що пов'язані із кожним нещасним випадком або хворобою, а головне – зберегти життя та здоров'я працівників митної справи України [4].

Висновок. У разі встановлення даних, що свідчать про реальну загрозу життю працівників митної справи, вживаються заходи щодо особистої охорони та їх близьких родичів, їх житла і майна. У разі необхідності житло і майно осіб, взятих під захист, за рахунок коштів місцевого бюджету обладнуються засобами протипожежної і охоронної сигналізації, замінюються номери їх квартирних телефонів і державні номерні знаки належних їм транспортних засобів. Можуть також застосовуватися оперативно-технічні засоби відповідно до Закону України "Про оперативно-розшукову діяльність". Порядок реалізації заходів безпеки і питання поновлення прав осіб, взятих під захист, регулюються спеціальними нормативними актами.

Бібліографічні посилання

1. Курило Т.В. Митне право України : навчальний посібник / Т. В. Курило. – Львів, 2007.
2. Правовий та соціальний захист працівників митних органів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebk.net.ua/Book/synopsis/pravo/part1/009.htm>;
3. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23 грудня 1993 р. // ВВР України. – 1993. – № 6. – Ст. 36.
4. Суббот А.І. Безпека правоохоронних органів та особиста безпека їх співробітників / А.І. Суббот [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/17277/%C0>.

Ефимова И.В. Криминальные процессуальные средства обеспечения безопасности работников таможенного дела Украины. Рассмотрены отдельные криминальные процессуальные средства обеспечения безопасности работников таможенного дела Украины. Обращено внимание, что в случае установления данных, свидетельствующих о реальной угрозе жизни работников таможни, принимаются меры по личной охране, а также их близких родственников, жилища и имущества. Также могут применяться оперативно-технические средства в соответствии с Законом Украины "Об оперативно-розыскной деятельности". Порядок реализации мер безопасности и вопросы восстановления прав лиц, взятых под защиту, регулируются специальными нормативными актами.

Ключевые слова: *работники таможенного дела, обеспечение безопасности, меры личной охраны, специальные меры обеспечения безопасности.*

Yefimova I. V. Criminal procedural means of safety ensuring of Customs service officers of Ukraine. The separate criminal judicial backer-ups of safety of workers of custom service of Ukraine are considered. It is marked that in case of establishment of data that testify to the real threat to life of workers of custom business, measures are used in relation to a life-guard and them near, accommodation and property relation. Оперативно-технічні facilities can be used also under the Law of Ukraine "On operational search activity". Order of realization of safety and question of proceeding in rights for the persons taken under defence measures, regulated by the special normative acts.

Keywords: *workers of custom business, providing of safety, measures in relation to a life-guard, special measures of providing of safety.*

Надійшла до редакції 18.12.2015

Коропецька С. О.

здобувач

(Національна академія внутрішніх справ)

УДК 343.132:340.69(043)

СПОСОБИ ФІКСАЦІЇ БІОЛОГІЧНИХ ЗРАЗКІВ, ВІДБРАНИХ ДЛЯ ЕКСПЕРТИЗИ

Розглянуто питання, які пов'язані з особливостями фіксації біологічних зразків, відібраних для експертизи. Проведено аналіз поглядів науковців, які досліджували процесуальний та криміналістичний аспекти отримання зразків у кримінальному провадженні, а також низки нормативних актів, якими регулюються окремі аспекти проведення біологічних досліджень.

Ключові слова: *біологічні зразки, дослідження, експертиза, фіксація.*

Постановка проблеми. У практиці розкриття та розслідування кримінальних правопорушень нерідко виникає необхідність отримання різного роду зразків з метою проведення ідентифікаційного дослідження, яке регулюється ст. 245 КПК України. Ретельно побудовані організаційно-підготовчі дії та правильно проведене відбирання необхідних зразків, як зрештою і проведення будь-якої слідчої (розшукової) дії, відіграє вирішальну роль при досягненні його ефективності. Однак нерідко у практичній діяльності слідчого чимале значення має і правильна фіксація зразків, відібраних для експертизи. Насамперед це стосується зразків біологічного походження, при фіксуванні яких слідчими часто допускаються помилки, що, у свою чергу, призводить до їх псування або втрати.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Окремі кримінально-процесуальні і тактичні особливості отримання зразків біологічного походження у кримінальному провадженні досліджувалися вітчизняними та зарубіжними вченими Т.В. Авер'яною, В.О. Гавриковим, Н.А. Джангельдіном, Н.І. Долженко, В.А. Жбанковим, Г.Б. Карновичем, О.В. Козак, Ю.А. Кудрявцевою, Л.І. Мандрик, О.М. Надоненко, І.Л. Петрухіним, Р.Д. Рахуновим, О.П. Рижаківим, З.М. Соколовським та іншими. Ці автори зробили значний внесок у теорію кримінального процесу, криміналісти-